

Література:

1. Борисевич С. Мовні особливості рекламних текстів // Східнослов'янська філологія: збірник матеріалів II Всеукраїнської студентської наукової конференції. – Кривий Ріг, 2003. – 248-252 с.;
2. Коваленко Є. Структурна організація рекламного тексту в аспекті його лінгвістичного аналізу // Лінгвістичні студії: зб. наук. праць / За ред. А. Загнітко. – Дон. нац. ун-т. – Донецьк, 2009. – Вип. 18. – 173-177 с.;
3. Македонова О. Д. Лінгвостилістична організація та прагматичне функціонування англійськомовного рекламного дискурсу : [дисертація]. м. Запоріжжя, 2017. – 81 с.;
4. Руда О. Г. Мовне питання як об'єкт маніпулятивних стратегій у сучасному українському політичному дискурсі : [монографія]; НАН України, Інститут української мови. – К., 2012. – 232 с.

**ЛІНГВАЛЬНІ ЗАСОБИ СТВОРЕННЯ ГУМОРИСТИЧНОГО ЕФЕКТУ В
АНГЛОМОВНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ
(НА МАТЕРІАЛІ ПРОМОВ Б. ДЖОНСОНА)**

Нестерчук К. М.

*студентка факультету філології і журналістики,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна*

Сьогодні у зв'язку з глобальним розширенням меж соціально-політичного простору неабияке місце у ряді суспільно важливих комунікативних факторів посідає гумор. Саме завдяки своїй багатогранності та поліфункціональності він є глибоко вкоріненим у всі сфери життя, а тому характеризується багатоманітністю своїх проявів у різних стилях і жанрах мовлення. Окрім того, власне, політичний гумор у своїх теоретичній та практичній проєкціях «виступає в багатьох іпостасях: як форма соціальної розрядки; як маркер політичного розвитку держави; як інструмент політичної боротьби; як форма критичної реакції на політичні рішення тощо» [4, с. 96-97].

Актуальність праці полягає у тому, що сьогодні малодослідженою лінгвістичною проблемою є добір політиками мовних засобів, на основі яких здебільшого базується цілий спектр тактик і прийомів створення гумористичного ефекту в політичному дискурсі.

Мета дослідження – виявити і проаналізувати на матеріалі промов прем'єр-міністра Великої Британії Бориса Джонсона лінгвальні засоби створення гумористичного ефекту в дискурсі англійських політиків.

Політичні промови неодноразово привертали увагу як українських, так і зарубіжних лінгвістів, а проблема дослідження та аналізу мовних засобів та

прийомів реалізації комічного і гумористичного ефектів у дискурсі політиків була в центрі розвідок, зокрема, таких мовознавців: С. Аттардо, А. Кьостлера, Д. Дорфлеса, В. Раскіна, А. Кларка, І. Арнольд, Н. Арутюнової, А. Карасика та інших [5, с. 205]. Слід наголосити, що попри свою універсальність, гумор первісно не був притаманним політиці. Однак сучасні умови полікультурності світу зумовили розвиток тенденції «інкорпорування гумору у різноманітні дискурсивні утворення «серйозного» типу (політичний, новинний) дискурс. При цьому комічний зміст завжди підпорядкований головному дискурсу у змістовному та структурному плані» [5, с. 208].

Політичний гумор, згідно з дослідженнями, може втілюватися у таких різновидах комічного: сатира, іронія, афоризми, анекдоти, частівки, шаржі, карикатури тощо. Тож він є досить варіативним у своїх проявах, котрі, звісно, характеризуються різним суспільно-політичним значенням у певних комунікативних ситуаціях [4, с. 97]. До прикладу, «іронія та сарказм використовуються на різних рівнях комунікації: між виборцями та кандидатом, між політиками, між можновладцем та громадянами тощо. Кепкування, стьоб, тролінг стали атрибутами політичної комунікації» [4, с. 99].

Важливо зазначити, що використання у політичному дискурсі різновидів комічного вимагає для репрезентації гумористичного ефекту застосування засобів на всіх рівнях мовної системи: фонетичному, морфологічному, лексичному, синтаксичному і стилістичному.

Як-от «на фонетичному рівні найпопулярнішими засобами вираження вербального гумору є омофонія та використання рим. На лексичному рівні гумористичний ефект найчастіше досягається за допомогою метафор <...>. На синтаксичному рівні гумористичний ефект може бути досягнутий за допомогою синтаксичного паралелізму, також досить популярними та частими словесними засобами гумору в публічних виступах є алюзії, посилення на національні особливості культури. Іншим частим стилістичним прийомом гумору є змішування функціональних стилів, а також використання сленгу та слів з низьким регістром» [6, с. 49]

Сучасні вчені, праці яких присвячені дослідженню політичного гумору, велику увагу приділяють суб'єктові дискурсу, популяризуючи «тенденцію до позитивної оцінки діяльності суб'єкта, який іронізує, обов'язковими компонентами образу якого є самореалізація, інтелект, самостійність, комунікабельність, енергійність, ентузіазм та винахідливість» [5, с. 207].

Саме зазначеними вище рисами можна описати постать прем'єр-міністра Великої Британії Бориса Джонсона, у політичних промовах якого часто трапляються елементи гумору, що здебільшого мають доброзичливий характер.

Варто звернути увагу на те, що одним із найпоширеніших способів створення гумористичного ефекту у дискурсі британського політика є застосування тропів, а зокрема метафори. Наприклад: «*And every time that Western ministers have visited Kyiv, we've assured the people of Ukraine and their leaders that we stand four-square behind their sovereignty and independence*» [3]. Метафора *stand four-square behind* означає твердо підтримувати когось чи щось.

Крім того, у своїх промовах Борис Джонсон полюбляє вживати ідіоматичні прислів'я та приказки, що створюють гумористичний ефект, наприклад: «*This week the World Health Organisation said that while the global situation remains challenging, the United Kingdom can start to see “light at the end of the tunnel”*» [2]. Загальновідома приказка “light at the end of the tunnel” втілює підбадьорливий тип гумору, означаючи, що тривалий період труднощів наближається до кінця. Дискурс прем'єр-міністра Великої Британії щодо широкомасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну насичений іронією, до прикладу: «...we will make it impossible for them to raise finance on the London capital markets; and we will open up the matryoshka dolls of Russian-owned companies and Russian-owned entities to find the ultimate beneficiaries within» [3]. У наведеному висловлюванні за допомогою іронічної метафори британський політик виражає прихований глум над російськими компаніями та їхніми керівниками і порівнює покарання їх із грою з матрьошками – найвідомішим символом Росії. Тож очевидним є використання британським політиком на синтаксичному рівні алюзій на національні особливості культури задля створення комічного ефекту.

Також у своїх промовах про російську збройну агресію проти України Борис Джонсон уміло послуговується гіперболою: «*But we must accept that even these measures by the UK and our allies: draconian sanctions, rinsing out dirty money, the intensification of NATO's defences, fortifying our Ukrainian friends, they may not be enough to deter Russian aggression*» [3]. Гумористичний ефект у гіперболічній метафорі draconian sanctions створює прикметник draconian, що означає «суворий», оскільки походить від афінського писаря Дракона, згідно з яким дрібні злочини мали суворі покарання. Широковживаний в англomовному дискурсі вираз «rinsing out dirty money» теж є своєрідною гумористичною метафорою, що натякає на неминучий крах національної економіки країни-агресора, оскільки означає відплив великого обсягу отриманих незаконним шляхом грошей. У політичному дискурсі прем'єр-міністра знаходимо і сарказм. Наприклад: «*And now we need to prepare ourselves for the Russian playbook of deception that governs every operation of this kind*» [3]. Іронічним порівнянням російської стратегії з п'єсою обману Б. Джонсон висміює підступні й засновані на брехні наміри Російської Федерації.

Також британський політик використовує «мовний засіб, якому характерна критика об'єкта, з використанням прийомів перебільшення, применшення, спотворення змісту висловлювання» [6, с. 47], наприклад: «...we will not allow Putin to drag our continent back into a Hobbesian state of nature, where aggression pays and might is right» [1]. Наведене висловлювання є прикладом сатири, що створюється за допомогою перебільшення і завуальованого виразу «a Hobbesian state of nature», яке означає стан суспільства, що характеризується постійною і насильницькою конкуренцією між людьми, котрі мають природне право діяти незалежно від інтересів інших.

Отже, прем'єр-міністр Великої Британії Борис Джонсон у своїх промовах послуговується різноманітними видами гумору: іронією, сатирою, сарказмом

тощо. Створення гумористичного ефекту досягається використанням метафор, гіпербол, порівнянь (алюзій) та ідіоматичних прислів'їв і приказок, що свідчить про широке вживання в англomовному політичному дискурсі лінгвальних засобів здебільшого лексичного, синтаксичного і стилістичного рівнів.

Перспективи подальшого дослідження вбачаємо в з'ясуванні та аналізі лінгвальних засобів створення гумористичного ефекту в інших «серйозних» типах англomовного дискурсу.

Література:

1. Prime Minister Boris Johnson made a statement in the House of Commons on the situation in Ukraine: 22 February 2022. URL: <https://www.gov.uk/speeches/pm/22-february-2022> (дата звернення: 11.03.2022)

2. Prime Minister Boris Johnson made a statement to the House of Commons on COVID-19: 19 January 2022. URL: <https://www.gov.uk/speeches/pm/19-january-2022> (дата звернення: 10.03.2022)

3. Prime Minister Boris Johnson's speech at the Munich Security Conference: 19 February 2022. URL: <https://www.gov.uk/speeches/pm/19-february-2022> (дата звернення: 10.03.2022)

4. Демичева А. В. Сучасний політичний гумор як поліфункціональне явище. Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Серія : Політичні науки. 2019. № 4. С. 96-100. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdonnupn_2019_4_17 (дата звернення: 09.03.2022)

5. Назаренко О. І., Нестеренко О. Є. Вербальні засоби та прийоми реалізації гумористичного та комічного ефектів у американському політичному дискурсі. Записки з романо-германської філології. 2020. Вип. 1(44). С. 203-211. URL: <http://rgnotes.onu.edu.ua/article/view/211013/212512> (дата звернення: 09.03.2022)

6. Старкіна А. А. Маніпулятивний ефект гумору в англomовних публічних виступах та лінгвокультурні особливості його відтворення українською мовою : дис. на здобуття ступеня магістра зі спец. 035 «Філологія». Київ, 2020. 150 с. URL: https://ktpnam.kpi.ua/sites/default/94_0.pdf (дата звернення: 10.03.2022)

КОМПОЗИТИ У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

Клімович М. В.

магістрантка групи мСОНМ 11

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка

кафедра німецької філології та методики навчання німецької мови

Тернопіль, Україна